

2019-05-16
S2019/02384/FS (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag om vissa tobaksfrågor

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att stödja genomförandet av den nya lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter. I uppdraget ingår att ta fram en utökad tillsynsvägledning, utökad uppföljning av lagstiftningens effekter, utökat stöd till tobaksorganisationer och insatser för att skapa kännedom hos allmänheten. Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda 6 500 000 kronor under 2019, varav 3 500 000 kronor ska betalas ut som stöd till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruk. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg Anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagspost 18 God vård och folkhälsa. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2020. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 december 2020. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer detta beslut har.

Ärendet

Rökning är den enskilt största förebyggbara riskfaktorn för sjukdom och för tidig död. Regeringen vill se ett fortsatt minskat tobaksbruk där rökningen ska vara stark reducerad och inte längre utgör ett dominerande folkhälsoproblem. I regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (skr. 2015/16:86) har regeringen därför ställt sig bakom målet om att nå ett rökfritt Sverige till år 2025. Med förebyggande arbete

skapas även förutsättningar för jämlik hälsa. För att uppnå målet om ett rökfritt Sverige år 2025 behöver det tobaksförebyggande arbetet förstärkas ytterligare.

Den 20 maj respektive den 1 juli 2019 träder den nya lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter i kraft. Lagen omfattar ett antal nya åtgärder, som till exempel:

- utvidgning av rökförbudet till att omfatta fler miljöer och fler produkter,
- tillståndsplikt för tobaksförsäljning,
- spårbarhet och säkerhetsmärkning av tobaksvaror, och
- reglering om minsta antal portioner i styckförpackningar med portionsförpackat snus.

Den nya lagen innebär bland annat att Folkhälsomyndighetens uppdrag utökas i och med regelverket för spårbarhet och säkerhetsmärkning samt att det tillsynsväglade uppdraget mot länsstyrelser och kommuner vidgas. För en effektiv implementering av lagen behövs insatser på flera nivåer och i samverkan med såväl regionala och lokala aktörer som den ideella sektorn. Allmänhetens kännedom om lagen är också viktig för en effektiv implementering. Regeringen ser därför behov av ett samlat uppdrag till Folkhälsomyndigheten som innehåller flera olika delar för att stödja genomförandet och informera om lagändringarna. Insatsen är också ett led i genomförandet för att nå målet om ett rökfritt Sverige år 2025.

Närmare om uppdraget

Utökad tillsynsvägledning till länsstyrelser och kommuner

Folkhälsomyndigheten ska ta fram målgruppsanpassad tillsynsvägledning till länsstyrelser och kommuner. Syftet med insatsen är att länsstyrelser och kommuner får kännedom om spårbarhet, säkerhetsmärkning och tillståndsplikt och det utökade rökförbudet. Insatsen ska också leda till att länsstyrelserna ges förutsättningar att vägleda kommunerna om de nya uppdrag som följer av den nya lagen.

Utökad uppföljning av lagstiftningens effekter

Folkhälsomyndigheten ska utveckla indikatorer för att kunna följa genomförande samt effekterna av den nya lagen. Det innebär förslag på långsiktig

uppföljning inom ramen för myndighetens ordinarie uppdrag och utgångspunkten bör vara att utnyttja den datainsamling myndigheten redan bedriver idag.

Bidrag till organisationer

Folkhälsomyndigheten ska fördela 3 500 000 kronor i förstärkt organisationsstöd till en eller flera ideella organisationer som arbetar tobaksförebyggande och som ansökt om och beviljats medel under 2019 i enlighet med förordning (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruk eller verksamhet mot överdrivet spelande. Medlen ska förbrukas under 2019. Genom medlen ges de ideella organisationerna utökad möjlighet att bidra till det tobaksförebyggande arbetet och stödja genomförandet av den nya lagen om tobak och liknande produkter samt därigenom bidra till att utjämna hälsoskillnader orsakade av tobaksbruk och stärka arbetet med att nå målet om ett rökfritt Sverige år 2025.

Skapa kännedom hos allmänheten

Folkhälsomyndigheten ska under 2019 förbereda genomförandet av en kommunikationsinsats i syfte att under 2020 tillsammans med aktörer på nationell, regional och lokal nivå bidra till att allmänheten får ökad kännedom om innehållet och motiven till den nya lagen. Kommunikationsinsatsen ska även bidra till att nå målet om ett rökfritt Sverige år 2025.

Regeringen beräknar att avsätta ytterligare medel för ändamålet 2020.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Lina Pastorek

Kopia till

Socialstyrelsen

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/OFÖ

Statsrådsberedningen/SAM

Näringsdepartementet/

Kammarkollegiet

Länsstyrelsen

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN)

Sveriges Kommuner och Landsting